

VRIENDSCHAP SLUITEN MET DE TIJD

Janneke de Leede

bron: *Het Vermoeden*, nummer 10, december 2014, blz. 32-34

Tijd is een relatief en rekbaar begrip; we beleven het elke keer weer anders. Kunnen we er vat op krijgen? Of zijn we slaven van de klok geworden?

(...)

“Gevoelstijd

Alle deskundigen zijn het erover eens dat er twee soorten tijd zijn. De kloktijd is de meetbare tijd waarover we met elkaar afspraken hebben gemaakt. Dat is ‘harde tijd’, die vastligt. Die staat voor orde, structuur en regelmaat. Daarnaast is er de ‘zachte tijd’ van onze innerlijke klok. Het is gevoelstijd die aangeeft hoe wij de tijd ervaren. De oude Grieken hadden er zelfs twee woorden voor: Chronos en Kairos.

Chronos staat voor die eerstgenoemde tijd, die zich manifesteert in de vorm van klokken en kalenders. Ze is onverbiddelijk en dwingt ons in een keurslijf. Kairos houdt zich niet aan uren of minuten, maar staat voor ‘het juiste moment’. Zij vertegenwoordigt al die bevlogen momenten die het leven bijzonder maken, waarop we het gevoel hebben dat er even geen tijd bestaat en die ons doen ontsnappen aan orde, structuur en continuïteit. Die twee staan soms op gespannen voet. Het is niet voor niks dat tijdgebrek de grootste klacht is van de moderne mens. Zo veel dingen willen doen en meemaken en zo weinig tijd waarin dat ‘gepropt’ moet worden. Met als gevolg dat stress en burn-out in alle westerse landen hard op weg zijn om beroepsziekte nummer één te worden. De tijd heeft een dubbel gezicht en we hebben er een flinke klus aan om het evenwicht tussen die twee te bewaren.”

(...)

“Eeuwigheid

Tegenover de tijd met haar beperkingen en grenzen staat de eeuwigheid. Het tijdloze dat uitstijgt boven onze tijd en eindigheid. De mysticus Meister Eckhart heeft zich veel beziggehouden met het geheim van tijd en eeuwigheid. Hij benadrukt dat we als mens moeten proberen om de eeuwigheid te ervaren midden in deze tijd. ‘Het is essentieel’, zo zegt hij, ‘dat de mens voortschrijdt en uitstijgt boven alles wat geschapen is, boven al het tijdelijke en al het zijnde en doordringt tot de bodem, die onpeilbaar diep is.’

Eckhart gaat er van uit dat God de tijd overstijgt. In dit opzicht is de ervaring van God ook altijd een ervaring van datgene wat de tijd te boven gaat, van het eeuwige. Die eeuwigheid kan op verschillende manieren doordringen in ons dagelijks leven. Als we geconfronteerd worden met dood en sterfelijkheid. Of in een zomerse vakantienacht die we doorbrengen onder de sterrenhemel en waarin we ons overweldigd voelen door de schoonheid van de natuur. Tijdens een moment dat alles tot rust komt en u zich overgeeft aan de stilte. Dan ervaart u een soort tijdloosheid. Er is geen begin en geen einde meer, alleen nog eeuwigheid. Het zijn de Kairos-momenten die de Chronos-tijd doorbreken.”

(...)

“Neem de tijd

Tijd is het meest onzichtbare en meest kostbare kapitaal waarover een mens beschikt. We hebben de afgelopen honderd jaar geleerd daar efficiënt mee om te gaan en zo min mogelijk tijd te verspillen. Toch komen we voor ons gevoel vaak tijd tekort om aan al onze verlangens, ambities en verplichtingen te voldoen. Hebben we daar dan zelf geen invloed op? Worden we geleefd door het horloge?

Filosofe Joke Hermsen denkt van wel. Zij pleit er in haar boek *Stil de tijd* voor om uit die drukke agenda te stappen. ‘De kloktijd heeft te veel macht, het beheerst ons.’ We moeten ons weer leren vervelen, regelmatig een time-out te nemen, even niks doen. Het leidt tot nieuwe inzichten en nieuwe creativiteit. Onze hersenen

hebben dat nodig. Ze moeten zich kunnen ontfofussen, even afstand nemen om daarna des te scherper te kunnen functioneren.”